

Fiche 5: Mededeling over een betere toegang tot informatie voor de rechtshandhavingsinstanties

Titel:

Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement - over een betere toegang tot informatie voor de rechtshandhavingsinstanties

Datum Raadsdocument: 22 juni 2004

Nr Raadsdocument: 10745/04

Nr. Commissiedocument: COM(2004) 429

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van Justitie i.o.m. SZW, BZK, VROM, FIN, EZ, BZ, V&W en DEF

Behandelingstraject in Brussel: Comité artikel 36 (CATS), JBZ-Raad

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Met deze mededeling komt de Commissie tegemoet aan een van de actiepunten van de EU-terrorismeverklaring van de Europese Raad van 25 maart jl. Daarnaast wordt met deze mededeling voldaan aan een van de punten van het EU-Actieplan ter bestrijding van terrorisme van 15 juni jl., waarin bepaald is dat een mededeling zou worden gepubliceerd in juni 2004.

De mededeling is een eerste verkenning van de Commissie over hoe in de toekomst in de EU met informatie ten behoeve van de rechtshandhaving moet worden omgegaan. Het uiteindelijke streven is om binnen de Europese Unie te komen tot een ‘gemeenschappelijke ruimte van rechtshandhaving’, aldus de Commissie.

De Commissie wil dit bereiken door:

- betere informatie-uitwisseling langs veilige kanalen tussen alle soorten rechtshandhavingsdiensten van de lidstaten. Uiteindelijk zouden de diensten rechtstreekse toegang tot elkaars databestanden moeten krijgen. Ook zouden Europol en Eurojust hierop moeten worden aangesloten. Tevens dient te worden onderzocht of toegang verkregen kan worden tot gegevens(bestanden) bij niet-rechtshandhavende instanties, zoals banken;
- het leggen van een fundament voor op inlichtingen gebaseerde rechtshandhaving op lokaal, nationaal en EU-niveau, waarbij Europol een rol zou kunnen krijgen;
- versterken van vertrouwen tussen de rechtshandhavingsdiensten van de EU-lidstaten. Hierbij wordt onder meer een rol toegekend aan CEPOL (de Europese Politie Academie).

De mededeling richt zich hierbij op de voorkoming en bestrijding van terrorisme en andere vormen van ernstige of georganiseerde criminaliteit. Vele vervolgstudies zijn aangekondigd, zoals een onderzoek naar de beoogde reikwijdte van de toegang tot gegevens en databanken en een onderzoek naar mogelijke gemeenschappelijke normen voor de autorisatie voor toegang tot gegevens. Daarna zullen ook wetgevende initiatieven worden gepresenteerd. De Commissie heeft aangekondigd tevens te komen met een voorstel voor een kaderbesluit waarin een algemeen kader is vervat voor databescherming bij rechtshandhaving.

De mededeling heeft overeenkomsten met het “Ontwerp-kaderbesluit betreffende de vereenvoudiging van de uitwisseling van informatie en inlichtingen tussen de wetshandhavingsautoriteiten van de lidstaten van de Europese Unie, met name ten aanzien van zware misdrijven, zoals terroristische daden”, van 4 juni 2004. Beide documenten zijn een reactie op de terrorismeverklaring van de Europese Raad van 25 maart 2004, waarin is opgeroepen om maatregelen te onderzoeken om de informatie-uitwisseling tussen rechtshandhavingsdiensten te vergemakkelijken. Het Ontwerp-Kaderbesluit richt zich op de korte termijn op de verbetering van de uitwisseling van (politiële) gegevens in opsporings- en vooronderzoeken, zowel m.b.t. terrorisme als andere ernstige criminaliteit. De mededeling van de Commissie omvat tevens dit onderwerp, maar benadert het meer algemeen en

met het oog op de langetermijnplanning. Een BNC-fiche over dit Ontwerp-Kaderbesluit wordt de Tweede Kamer zo spoedig mogelijk toegezonden.

Rechtsbasis van het voorstel: n.v.t., het betreft een mededeling.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: n.v.t., het betreft een mededeling.

Instelling nieuw Comitologie-comité: nee.

Subsidiariteit en proportionaliteit:

N.v.t., het betreft een mededeling. Wel zij in dit kader opgemerkt dat, gelet op het belang van een goede en snelle informatie-uitwisseling, waar ook op wordt gewezen in de ER-verklaring van 25 maart jl., en gelet op het risico van een fragmentarische aanpak, het scheppen van een algemeen kader op EU-niveau nuttig en gewenst is.

Consequenties voor de EU-begroting: geen

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger: geen

Hierbij kan worden opgemerkt dat Europol in de mededeling een belangrijke rol toebedeeld krijgt bij de opsporing op basis van criminaliteitsanalyses. Een uitwerking van deze rol is nog niet gegeven, maar kan mogelijk leiden tot voorstellen voor aanpassing van de afdrachten van lidstaten aan Europol.

Voor het overige lijken de ideeën van de Commissie vooral betrekking te hebben op de wijze waarop de verwerking van informatie wordt aangepakt. Het beginsel van gelijke toegang hoeft niet per definitie tot extra kosten te leiden. Wel zijn extra kosten te verwachten als plannen doorgang vinden t.a.v. het ontwikkelen van gemeenschappelijke normen voor de verwerking van informatie en het streven naar een meer door criminaliteitsanalyse ingestelde opsporing. Dit vereist immers een nieuwe aanpak, een aanpassing van systemen, opleiding, etc. Daarentegen kan het ook leiden tot een grotere efficiency, waardoor kosten kunnen worden bespaard. Omdat er nog geen concrete voorstellen op tafel liggen, kan echter nog geen juiste inschatting van de financiële gevolgen worden gegeven. Indien er vervolgvorstellen komen, zullen de kosten nader worden bezien.

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering):

Het betreft een visionair en abstract document, waardoor de concrete gevolgen voor regelgeving en beleid vooralsnog niet in te schatten zijn. Om het einddoel van de Commissie te realiseren zal op den duur waarschijnlijk wel wet- en regelgeving moeten worden aangepast op het gebied van het verstrekkingenregime voor gegevens en de gegevensbescherming.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:

N.v.t., het betreft een mededeling.

Consequenties voor ontwikkelingslanden: Geen.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Nederland hecht aan een goede en snelle samenwerking op politieel en justitieel gebied om zowel de georganiseerde criminaliteit als terrorisme aan te pakken. De mededeling verdient daarom in beginsel een positieve benadering. Een definitief, inhoudelijk standpunt kan pas worden bepaald wanneer de concrete voorstellen en/of nadere initiatieven door de Commissie zijn gepresenteerd. Deze voorstellen

zullen overigens vele beleidsterreinen en diensten raken, Nederland zal bij de standpuntbepaling rekening houden met de uitgangspunten van het Nederlands rechtssysteem. Hierbij kan worden gedacht aan het beginsel van doelbinding (zoals ook neergelegd in vele internationale instrumenten), en de mate waarin gegevens verplicht moeten worden bewaard. Tevens streeft Nederland er naar dat de voorstellen van de Commissie ook daadwerkelijk een effectieve oplossing bieden voor de verbetering van de uitwisseling van relevante en noodzakelijke informatie. Bij de verdere uitwerking van de mededeling zal gewaakt worden voor onevenredige kosten. Ook wordt bij de uitwerking gelet op de privacybescherming en op de samenhang en afstemming tussen deze mededeling en andere initiatieven op het gebied van informatie-uitwisseling.

Daarnaast acht Nederland het van belang dat, gezien het toekomstige karakter van deze mededeling, de vervolgvorstellen aansluiten op het onder Nederlands voorzitterschap tot stand te brengen JBZ-meerjarenprogramma.